

شیوه طراحی از نقوش حیوانی

در نگارگری ایرانی

حسین عصمتی

عصمتی، حسین، طراح
شیوه طراحی از نقوش حیوانی در نگارگری ایرانی / طراح حسین
عصمتی - تهران : عابد، ۱۳۸۴ .
۶۵ ص . مصور .

ISBN:964-364-714-5

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا .
عنوان اصلی Hossein smati. Animal drawing in persian
painting .

کتابنامه .

۱- مینیاتور ایرانی . ۲- طراحی حیواناتها - راهنمای آموزشی . ۳- حیواناتها
در هنر . الف . عنوان .

۷۵۱/۷۷۰۹۵۵

ND ۱۳۳۷ / الف ۹ع۶

م ۸۴/۴۶۱۸۳

کتابخانه ملی ایران

عنوان : شیوه طراحی از نقوش حیوانی در نگارگری ایرانی

طراح : حسین عصمتی

صفحه آرای : لیثوگرافی ، چاپ و صحافی : مجتمع تبلیغاتی سرو

توبیت چاپ : اول ۱۳۸۴

تیراژ : ۳۰ نسخه

قیمت : ۱۲۰۰ ریال

ناشر : انتشارات عابد

نشانی : تهران ، خیابان ستارخان ، خیابان شهید دکتر حبیب اللهی ، نبش کوچه شهید جعفریان صادق ، پلاک ۳۲

تلفن : ۶۶۵۱۳۳۲۱ دورنگار : ۶۶۵۱۵۲۴۹

شابک : ۹۶۴-۳۶۴-۷۱۴-۵

حق طبع محفوظ

۴	 مقدمه
۵	 فصل اول
۶	 درآمدی بر تاریخچه به کارگیری نقوش حیوانی در هنرهای ایرانی
۹	 تحولات ایجاد شده در طراحی حیوانات
۱۲	 ترکیب بندی، کمپوزسیون (Composition)
۱۲	 ترکیب بندی در آثار نگارگری
۱۴	 قاب (کادر)
۱۵	 تقارن
۱۶	 تقسیم بندی حیوانات
۱۶	 آناتومی (فن تشریح بدن انسان و حیوان)
۱۶	 پیش طرح (اسکیس) SKETCH
۱۶	 آنالیز
۱۷	 ساخت و ساز
۱۷	 بافت
۱۸	 بافت بدن حیوانات
۱۹	 فصل دوم
۲۰	 طراحی
۲۳	 اسب
۳۰	 آهو، بز و ...
۳۶	 شتر
۴۰	 خرگوش
۴۲	 شیر و یوزپلنگ
۵۰	 سگ، روباه و شغال
۵۶	 حیوانات افسانه‌ای
۵۶	 اژدها
۵۷	 سیمرغ
۶۱	 حیوانات ترکیبی (ترکیبی از آهو و شیر)
۶۴	 پرندگان

افلا ينظرون الى الابل كيف خلقت

خداوند در قرآن، به جهت شناخت بیشتر جهان پیرامون، انسان را به طبیعت متذکر شده و در جای جای قرآن به این مطلب اشاره کرده است.

بر همین مبنا پیشینیان همواره با طبیعت همراه و همدل بوده اند و راز و رمزهای معنوی و مایحتاج مادی خود را از دل طبیعت به دست می آوردند. به همین دلیل تمام اجزای طبیعت برای ایشان اهمیت داشته و مورد توجه قرار می گرفته است. در این میان حیوانات جایگاه خاصی داشته اند، زیبایی، قدرت و گاه‌ها خشونت آن‌ها مورد ستایش انسان بوده است. هماهنگی و تناسباتی که بین اجزای بدن و تنوعی که در حین حرکت در اندام حیوانات وجود دارد، تحسین انسان را برانگیخته و ذهن هنرمند را نیز به خود مشغول کرده است. غرایز حیوانی، روش زندگی و اجزای بدن آنان، هنرمندان را بر آن داشته که به آنان خصوصیات انسانی ببخشند و آن‌ها را به صورت نمادین به انسان تشبیه کنند. تناسبات زیبا که در چشم آهو وجود دارد، قدرتی که در بال عقاب و پنجه شیر، مکاری که در رفتار روباه است و ... همه محفلی برای حضور مفاهیم نمادین در هنر می شوند. شاعران بیش از همه از این ویژگی بهره برده و مفاهیم خود را در این تشبیهات مستتر کرده اند. هنرمندان نگارگر نیز به

فراخور از آن بهره برده و آثار خود را به این نقوش مزین نموده اند. نگارگران در طراحی از حیوانات سعی فراوانی کرده اند تا به نقوشی دست یابند که مبین نمونه مثالین حیوانات باشد. به همین دلیل نقوش را از جزییات و حجم های زاید عاری ساخته تا به یک نقش دو بعدی بدون پرسپکتیو برسند. گرفت و گیرهایی که در تشعیر وجود دارد نمونه های بارزی از این معنا هستند. اسب، آهو، شیر، شتر، سیمرغ، اژدها و ... همه دارای همین ویژگی می باشند. در مجال به دست آمده سعی شده به طور خلاصه و گذرا، حیواناتی که در آثار نگارگری خلق شده، بررسی شوند و با تجزیه و تحلیل این آثار، روشی درست و صحیح برای طراحی از آن‌ها ارایه شود. در این مسیر، تاریخچه استفاده از نقوش حیوانی در هنرهای ایرانی ذکر شده و در ادامه برخی از واژه ها چون ترکیب بندی، تقارن و ... توضیح داده می شود و آخرین فصل که بخش اصلی این کتاب است به بررسی عملی نقوش حیوانی می پردازد بر پدید آورنده کتاب پوشیده نیست که این مجموعه عاری از نقص نیست؛ بدین منظور امید آن دارد تا صاحب نظران محترم، نظرات اصلاحی خود را از نگارنده دریغ ننمایند. در پایان از راهنمایی ها و هدایت های بی شائبه جناب آقای محمدعلی رجبی و جناب آقای خشایار قاضی زاده و خانم مینا صدیقی کمال تشکر را دارد.